

Prof. JEFFREY D. SACHS

Kalkınma yardımı

Yerel kalkınma için yapılması gereken en önemli şey, ekonomik gelişmeyi sağlayabilecek yönetimlere yardım etmek. Ancak yapılan yardımın izlenmesi ve takip edilmesi de çok önemli. Yardımın çalınmadan, yiyecek üretimi, hastalıklarla mücadele, ulaşım, enerji, iletişim ve altyapı gibi konular için harcanması ve bunun takibi gerekir

Son zamanlarda Amerika ve Avrupa, hassas ülkeleri, kendi politik kararlarını takip etmeleri konusunda ekonomik yaptırımlar uygulamak ya da kalkınmalarına yardımcı olmamak yoluyla tehdit ediyor. En son tehdit, Hamas'ın parlamentoda çoğunluk kazandığı Filistin'e yapıldı. Diğer güncel örnekler ise Çad, Etiyopya, Haiti, Kenya, Bolivya, Uganda ve Myanmar. Buralara uzun süredir yaptırımlar uygulanıyordu.

Bu tip taktikler doğru değil. Kalkınma yardımının politik amaçlar doğrultusunda kullanılması, yoksul ve kararsız ülkelerin acısını daha da derinleştirir.

Nedenini anlamak için, uzun dönemli jeopolitik durumun, özellikle Amerika ve Avrupa'nın küresel üstünlüğünü kademeli olarak yitirdiği dönemi iyi incelemek gerekir. Asya ve gelişen dünyada teknoloji ve ekonomik gelişme hızla artıyor, geçtiğimiz yüzyıl boyunca artan okuryazarlık oranı ve politika hakkındaki daha fazla bilgi birikimi, ulusal kimlikleri ön plana çıkarırken çağımızdaki baskın ideolojilerin zayıflayarak sömürgecilik düzeninin sonunu getiriyor. Artan milliyetçilik akımı da Amerika ve Avrupa'nın başka ülkelerin iç işlerine karışmaması için güçlü politik "antikorlar" üretiyor.

Bu başarısızlığın ardındaki gerçek, Amerikan dış politikasınının 1979 yılında Ortadoğu'da İran Şahı'nın devrilmesinden sonraki tekrarlayan yanlışları. Amerika, Ortadoğu'yu acemice, petrol ya da diğer amaçları için kullanma aracı olarak görmeye devam ediyor. Ortadoğu'da ise, Irak Savaşı'nın, Amerika'nın İran Körfez petrolünü kontrol amacıyla çıkarıldığı yorumları çok yaygın. Sadece inanılmaz bir kibir ve acemilik, Ameri-

kan (ve İngiliz) liderlerini, askerlerinin yerli halk tarafından işgalci değil, demokrasi getiren insanlar olarak görüleceğine inandırabilir.

Yabancı yardımı politika için kullanmakta aynı kibirin bir diğer göstergesi. Ortadoğu'da demokrasi konuşma şampiyonu Amerika'nın bile, Hamas'ın zaferine karşı ilk tepkisi, seçimle gelen hükümetin 50 milyon dolarlık yardımını durdurmak oldu.

Hamas'ın istekleri, Mısır gibi bazı Arap ülkelerinin de açıkça ortaya koyduğu üzere uzun süreli barış için gerçekten kabul edilemez nitelikte. Ama yardımı kesmek İsrail ve Filistin arasında kalıcı barışı sağlamak yerine, daha fazla karmaşaya yol açacaktır.

Yeni seçilen Filistin hükümetine ilk etapta meşru şekilde davranılmalı. Daha sonra eğer, terörü besleyerek kötü davranışlar sergilerse politikalar değişebilir. Yardımı kesme son çare olmalı, ilk darbe değil.

Yardım kesintileri genellikle istenen politik hedefleri yakalama konusunda en az iki sebepten dolayı başarısız olurlar. Birincisi ne Amerika ne de Avrupa ülkeleri "iyi yönetim" konusunda meşru hakemlere sahip değiller. Zengin ülkeler, kendi bozuk ve yetersiz sistemleri ile uzun süredir diğer ülkelerin iç işlerine

Uzun süreli ve **sağlam** demokrasinin oluşması için **yerel** kalkınma gerektiği gerçeğini herkesin **kabul** etmesi lazım. **Demokrasiyi** sağlama alabilmenin en iyi yolu; yeterli bir sürede, güçlü ve adil bir **ekonomik** gelişme **izlemektir**

karşıyor. Amerika, "iyi yönetim" dersini sebepsiz bir savaşın, kongrede yaşanan rüşvet skandallarının ve Halliburton gibi politik ilişkileri olan şirketlerin beklenmedik büyümelerinin gölgesinde veriyor.

Amerika ve Avrupa'nın yapılan yardımları kesme ya da yaptırımlar uygulama tehditlerinin pek çok durumda başarının çok uzağında kalmasının ikinci sebebi, bu uygulamaların zaten dengesiz ve yoksul ülkelere yöneltilmesinden kaynaklanıyor. En son Etiyopya'nın kesilen yardımlarını gözönüne alalım; her Etiyopyalı'ya yılda 15 dolar verilmesi öngörülüyordu, gerçekte bu paranın pek çoğu orada çalışan Amerikalı ve Avrupalı uzmanlara ödendi. Amerika ve Avrupa'nın bu kesinti sayesinde Etiyopya'nın karmaşık iç politikasının yönünü etkileyebileceğine inanmak bir hayal olur.

Yine de Etiyopya'ya uygulanan yardım kesintisi; ilaç, gelişmiş tohum ve gübre sıkıntısı çeken fakir insanlar arasında pek çok ölüme neden olacaktır. Gerçekten başlayıp ardı gelmeyen yardımın sonuçları çok kötü. Haiti'de de durum giderek kötüleşiyor. Myanmar'a uygulanan on yıllık ceza Aung San Suu Kyi'nin güçlenmesini engellemeyi başardı ama bu ülkedeki hastalık yükünü ve uç noktadaki yoksulluğu daha da

ağırlaştırıldı. Kenya, Çad ve diğer yerlere uygulanan kesintilerde umutsuz durumların daha kötüye sürüklenmesine sebep olacak.

Bunların hiçbirisi Amerika ve Avrupa'nın, kötü bir diktatörün her kararını onaylamasını gerektirmiyor. Ama uzun süreli ve sağlam demokrasinin sağlanması için yerel kalkınmanın gerektiği gerçeğini herkesin kabul etmesi lazım. Demokrasiyi sağlama alabilmenin en iyi yolu yeterli bir sürede, güçlü ve adil bir ekonomik gelişme izlemektir.

Öyleyse yerel kalkınma için yapılması gereken en önemli şey, ekonomik gelişmeyi sağlayabilecek yönetimlere yardım etmek. Ayrıca yapılan yardımın izlenmesi ve takip edilmesi de çok önemli. Yardımın çalınmadan, yiyecek üretimi, hastalıklarla mücadele, ulaşım, enerji, iletişim ve altyapı gibi konular için harcanması ve bunun takibi gerekir.

Fakir ve dengesiz ülkelere, gerçek ihtiyaçlara yönlendirildiği zaman kalkınma yardımı verilmeli, bu yardımın hayat kurtaracağı, ekonomik performansı arttıracağı ve uzun süreli ekonomik gelişme ve iyi bir yönetim getireceği önceden bilinmeli ve takip edilmelidir.

Copyright: PROJECT SYNDICATE
www.project-syndicate.org
Çeviren: Onur Yüksel